

# Elektronikus távfelügyelet a börtönökben

## Electronic remote monitoring in prisons

Kondás Katalin\*, Kovács Tibor, Berek Lajos

\*Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola, Budapest, Magyarország

\* kondas.katalin@gmail.com

kovacs.tibor@bkg.uni-obuda.hu; berek.lajos@bkg.uni-obuda.hu

**Összefoglalás:** Az elektronikus nyomkövető eszköz gyakorlati használata 2013-ban kezdődött Magyarországon. A hatóság ezt az eszközt használja az előzetes letartóztatásban lévő személyeknél a kiszabható házi őrizet ellenőrzésére. A kisebb büncselekmény elkövetőinek lehetősége nyílik az elektronikus nyomkövető használatával, hogy a büntetésük utolsó időszakát a saját otthonukban tölthessék 2015. április 1-től. Mivel a szabályok változtak 2017. január 1-én, így a fogvatartottak még kedvezőbb feltételek mellett vehetik igénybe ezt a lehetőséget. Az elektronikus távfelügyeleti eszköz biztonsági eszközként funkcionál a börtönökben. Összefoglalom az eszköz történetét és tapasztalatait, további lehetőségeit.

**Kulcsszavak:** házi őrizet, elektronikus távfelügyelet, elektromos nyomkövető, reintegrációs őrizet

**Abstract:** The practical use of the electronic tracking device started in Hungary in 2013. The authority uses this tool to persons in pre-trial detention to verify any house arrest. The minor offense perpetrators the opportunity to use an electronic tracking device, to the last period of irrelevance in their homes to fill from 1 April 2015. Since the rules changed on 1 January 2017, so that inmates have access to more favourable terms. Electronic security device as a remote administration tool in the prisons. Let me wrap up the device history and experiences, as well as other possibilities.

**Keywords:** house arrest, electronic remote, electric tracking device, reintegration detention

### 1 BEVEZETÉS

A büntetés-végrehajtási intézetekben a biztonsági feladatokat a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. törvény), valamint a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet szellemiségének megfelelően, a reintegrációs célok elősegítésének figyelembe vételével, az egyéni differenciálás elve szerint kell tervezni, szervezni és végrehajtani. [1]

A rendelet hatálya:

- a szabadságvesztés,
- az elzárás,
- a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés,

- a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés,
- az előzetes letartóztatás, és
- a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtására terjed ki. [2]

A büntetés-végrehajtási szervezet - az igazságszolgáltatás rendszerébe tartozó, sajátos feladatokat ellátó, állami, fegyveres rendvédelmi szervezet - a feladatai ellátása során az egyik legfontosabb alapjogot, a személyi szabadsághoz való jogot korlátozza.

Magyarországon először 1896-ban rendelkeztek a házi őrizetről, mely megengedte, hogy a terheltet (személy, akire az eszközt felhelyezték) az előzetes letartóztatásnak, vagy a vizsgálati fogságnak egy része, vagy egész tartama alatt lakásán őrizzék. Ennek az őrizésnek a költségeit a terhelt köteles volt megélelgezni és kifizetni.

1994-ben a házi őrizetet az előzetes letartóztatás alternatívájaként említették. Két évvel később a házi őrizet megjelent a törvényjavaslatban, olyan formában, hogy a terhelt csak meghatározott személy kíséretében hagyhatja el a kijelölt lakást vagy az ahhoz tartozó bekerített helyet. 1999-ben felmerül a technikai eszköz segítségével történő ellenőrzés lehetősége is. Végül a házi őrizetet az 1999. évi CX. törvénnyel vezették be.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény az előzetes letartóztatást helyettesítő kényszerintézkedések körében, a lakhelyelhagyási tilalom, az óvadék és a távortartás mellett rendelkezik a házi őrizetről. A nyomkövető eszközzel történő ellenőrzés nem kötelező, a bíróság dönt annak elrendeléséről. [3]

A Bv. törvény előkészítése során felmerült az elektronikus távfelügyelet alkalmazásának gondolata. Ezzel egyidejűleg megvizsgálták a magyar Rendőrség házi őrizeti rendszerét, hiszen a Rendőrség már 2013 májusától használt ellenőrzésre elektronikus eszközt.









A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága közösen az Országos Rendőr-főkapitánysággal (a továbbiakban: ORFK), az Országos Bírói Hivatallal, és a Legfőbb Ügyészséggel tanulmányozta az elektronikus eszköz alkalmazásának jogi környezetét, működtetését és a folyamatos egyeztetések során sikerült megismernie a házi őrizet ellenőrzésére alkalmazott eszközrendszert és a működést biztosító informatikai rendszert is. A folyamat során lehetőség nyílt a Rendőrség által működtetett rendszert is megismerni, sőt az eszközöket gyártók képviselőivel, illetve a rendszert üzemeltetővel is megtörtént a kapcsolatfelvétel, illetve az egyeztetés. Elsődleges cél volt a Bv. törvény bevezetésével tervezett reintegrációs őrizet elektronikus felügyeletének

megvalósítása ugyanúgy, mint a fogvatartottak külső helyszínen történő munkáltatásának ezekkel az eszközökkel történő segítése.

A szakmai tárgyalások eredményeképpen az eszközök használhatósága igazolásra került, az alkalmazás lehetősége megjelent a jogszabályban és 2015. április 1-től a kisebb súlyú bűncselekmény elkövetőivel szemben a bírónak lehetősége nyílik arra, hogy a fogvatartottak büntetésének utolsó hat hónapjában a szabadság megvonást a büntetés-végrehajtás falain kívül, elektronikus nyomkövető alkalmazásával hajtsák végre. A háziörizet elektronikus eszközzel való felügyeletének elrendelése esetén a Bv. szervezet biztosítani tudja, hogy a társadalomra kevésbé veszélyes bűnelkövetők reintegrációs folyamata hatékonyabb módszerrel valósuljon meg, így a visszailleszkedés a társadalomba egy megfelelően hosszabb időtartamban, a család támogatásával fokozatosan valósulhat meg. Nem utolsó sorban a háziörizet alkalmazásával a büntetés-végrehajtási intézetek zsúfoltságát is csökkenteni lehet. A reintegrációs őrizet során az elítélt személyes szabadságát úgy korlátozzák, hogy a terheltek lehetősége nyílik a munkába állásra, a családi kapcsolatok újrafelvételére. Csak azt az elítéltet lehet reintegrációs őrizetbe helyezni – a törvényi feltételek mellett –, akiről feltételezhető, hogy együttműködő és jogkövető magatartást fog tanúsítani. [4][5] Az elítéltek munkáltatása során alkalmazott eszközök a szervezet személyi állománya napi munkáját könnyíti meg.

A rendszer bevezetése óta eltelt bő három év, ez alatt a büntetés-végrehajtás tapasztalatot szerzett az elektronikus eszközök használatában. Ezeket áttekintem, összefoglalom, továbbá javaslatot teszek további használatukra a büntetés-végrehajtási szervezetnél.

Az alábbi ábra szemlélteti, hogy mely országban milyen esetekben veszik igénybe az eszközöket. (Természetesen a Világ sok országban alkalmaznak még elektronikus felügyeleti rendszert, a táblázatban szereplő országok példálódzó jelleggel kerültek felsorolásra.) Az 1. táblázatban látható, hogy mely esetekben tervezik Hazánkban még bevezetni az eszközöket.

	Ország	Előzetes letartóztatás	Háziörizet	Munkába bocsátás	Idő előtti szabadióra helyezés	Szabadság, természet, körülmények, stb.	Távoltartás
	Hungary	x	x	?	?	?	
	Australia, Western Australia	x			x	x	
	New Zealand	x	x	x	x	x	
	Bosnia		x				
	Estonia		x	x	x		
	USA	x	x	x	x	x	x
	Israel	x	x				
	Lithuania	x					

1. table: A megfigyelőrendszer alkalmazása néhány országban [6]

## 2 TÁVFELÜGYELET MEGJELENÉSE A BV-BEN

A rendőrség házi őrizet rendszerét alapul véve, és a gyártókkal, üzemeltetővel, más szervezetekkel történt egyeztetéseknek köszönhetően az elektronikus távfelügyelet bevezetésre került a büntetés-végrehajtás szervezetében.

A reintegrációs őrizet, mint fogalom, és a munkáltatás elektronikus távfelügyeleti eszközökkel történő ellenőrzése a mindennapi életben rendszeresen jelen van.

Az ezzel járó feladatok a szervezet napi rutinjához tartoznak.

A házi őrizet rendszerében használt egy részes (ún. one-piece) eszköz használata, mind a reintegrációs őrizet, mind a munkáltatás ellenőrzésére alkalmasnak bizonyult. Az előzetes egyeztetések következményeként azonban nem csak a már alkalmazott megoldást prezentálták, hanem újdonságként a Magyarországon még nem alkalmazott két részes (ún. two-piece) távfelügyeleti eszközt is. Rövid idő alatt felmérték, hogy ez az eszköz több előnnyel jár az egy részes eszközzel szemben. Tapasztalatok alapján az egy részes eszköz kifejezetten a házi-, reintegrációs őrizet megvalósítására alkalmas, addig a két részes eszköz jobb megoldás lehet a mozgással, helyváltoztatással járó tevékenységek, így a munkáltatás ellenőrzésére.

Az elektronikus távfelügyeleti rendszer kialakítása a Belügyminisztérium irányításával történt. Az ORFK rendszere rendelkezett elegendő tartalék kapacitással ahhoz, hogy az elektronikus házi őrizetben lévő felügyelete mellett egyidejűleg a reintegrációs őrizetben lévő és az elektronikus távfelügyeleti eszközzel munkáltatásban résztvevő fogvatartottak ellenőrzése is végrehajtható legyen. Fentiek okán az a döntés született, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet az ORFK rendszerében valósítja meg elektronikus távfelügyeleti rendszerét, erről az elektronikus távfelügyeleti eszköz működését biztosító rendszer létesítésének és üzemeltetésének, az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásának, továbbá a büntetés-végrehajtási szervezet, valamint a rendőri szerv ezzel kapcsolatos feladatának részletes szabályairól szóló 10/2015. (III. 30.) BM rendelet rendelkezik. [7]

A reintegrációs őrizet bevezetését több képzés előzte meg. Fel kellett készíteni az őrizet ellenőrzését végző biztonsági szakembereket végrehajtandó feladataikra, illetve az ezzel járó új informatikai felület kezelésére.

Az informatikusok kiképzése a rendszer mögött rejlő szoftver megismerését, beállításait foglalta magába, annak minden funkciójával, illetve az eszközök működéséhez szükséges beállításokkal. A programfelület használata nem okozott gondot a kezdeti időszakban sem. Az intézetek személyi állományának kiképzése után a fogvatartotti állomány felkészítésére került sor, melynek során az elítéltek végig együttműködőek voltak.

Az intézet folyamatosan tartotta a kapcsolatot a rendszer üzemeltetőjével, az eszköz gyártójával, és az ORFK munkatársaival, így a kezdeti hibákat sikerült orvosolni. A tesztek során kiderült, hogy a reintegrációs őrizet megvalósítható mind az egy-, mind a két részes eszközök segítségével, a két részes eszköz alkalmasabb a munkáltatás ellenőrzésére.

## 3 A BIZTONSÁGI ESZKÖZÖKRŐL

A Bv. szerv jelenleg alkalmazott biztonsági berendezései és technikai eszközei a következők:

- védelmi építmények, őrhelyek és azok technikai berendezései,
- jelző, riasztó technikai eszközök és rendszerek,
- elektronikus megfigyelési eszközök,
- bástyafal,
- biztonsági kerítés,

- nyomsáv,
- biztonsági ajtók, zárok, zárrendszerek,
- biztonsági rács, jelzőrács,
- kilátásgátló,
- műszaki akadály,
- világítástechnikai berendezések, áramfejlesztő,
- különleges gépjárművek, és egyéb járművek,
- hír-összeköttetést biztosító berendezések,
- elektronikus távfelügyeleti eszközök,
- vezeték nélküli személyi riasztó rendszer,
- fémkereső, csomagvizsgáló berendezések. [1]

Az elektronikus távfelügyeleti rendszerben működtetett technikai eszköz a Bv. törvényben meghatározottak alapján biztonsági intézkedés, valamint reintegrációs őrizet céljából az intézkedés alá vont elítélt Bv. intézetén kívüli földrajzi helyzetének meghatározására, valamint a részére előírt magatartási szabályok megtartásának ellenőrzésére alkalmazható.

### 3.1 Egy részes eszköz



1. ábra: Egy részes nyomkövető eszköz felépítése [8]

Kifejezetten arra tervezték ezt az eszközt, hogy a GPS technológiát használva, a terhelt holléte kültéren is meghatározható legyen. A GPS egység teszi lehetővé az őrizetes folyamatos nyomon követését és a konkrét helyzetének meghatározását. Az egységet az őrizetes bokájára kell szerelni, amelynek részei: a GPS modul, mobil modem, SIM kártya és egy RF antenna. Ha az eszköz mozgásban van, az egység naplózza a GPS pontot.

Az őrizetesnek van egy integrációs és egy kizárási zónája, illetve egy ütemterve, amelyet be kell tartania, egyébként az eszköz riasztást jelez. Az őrizetes nem léphet a kizárási területekre és az Integrációs zónán belül kell tartózkodnia az ütemtervnek megfelelően.

Az alapegységet az őrizetes kijárási tilalmi helyzetébe telepítik, pl. otthonában. Amikor az őrizetes a kijárási-tilalmi helyre lép, akkor az egy részes GPS és az alapegység érzékeli egymást, és ekkor az egy részes egység nem keresi tovább a GPS jelet és kizárólag az RF alapján működik. Abban a pillanatban, amikor az alapegységben valamilyen rongálás történik, vagy ha a két egység nem érzékeli tovább egymást, az egy részes egység ismét GPS jelet kezd keresni. [8]

### Főbb jellemzői:

- könnyű súly (170 gramm),
- biztonságosan illeszkedik a terhelt bokájára,
- beigazítható és könnyen telepíthető szíj,
- hipoallergén, vízálló és ellenáll a rongálásnak,
- több színű LED világítás jelzi a töltöttséget, a GPS-t és a zónasértést,
- 35-45 óra akkumulátor élettartam,
- töltési idő: 3 - 3,5 óra naponta,
- távoli szoftverfrissítés lehetősége,
- ultrahangos zár,
- zárt, nem nyitható egység biztonsági funkciókkal,
- kifejezetten a terheltet megfigyelő alkalmazásokhoz lett kifejlesztve.

### 3.2 Két részes eszköz



2. ábra: Két részes nyomkövető eszköz [9]



3. ábra: Két részes GPS külső elemei [8]

Az eszköz szintén egy GPS követőegység, kis méretű, könnyen hordozható, ami a terhelt helyzetének megfigyelésére használható, GPS alapú nyomkövetéssel.

Miközben a terhelt mozgásban van, a követő egység folyamatosan gyűjti a helyzeti adatokat. Az adatfeldolgozásra, majd mentésre kerül, majd az ellenőrző központnak továbbítja, így jelezve a helyzetét és a

szabálységést. HA bármilyen szabálysértést észlel a rendszer azt jelzi központban, és az előírt intézkedéseket végre kell hajtani.

A két részes GPS főbb jellemzői:

- 3G kommunikációs lehetőség,
- két SIM befogadására is alkalmas,
- kétirányú hang kommunikáció,
- egyidejű hang és adatátvitel 3G hálózaton keresztül,
- titkosított kommunikáció a megfigyelő központtal,
- rugalmas program konfiguráció: teljesen konfigurálható zónák és ütemtervek,
- 36 órán át tartó akkumulátor élettartam,
- szabálysértés esetén többféle rezgéssel, sípolással, jelekkel és az LCD kijelzőn szöveges üzenettel tud riasztani,
- többnyelvű támogatás,
- távoli szoftverfrissítési lehetőség,
- kis méret, könnyű súly (180 gramm),
- modern ergonómiai megjelenés,
- akkumulátor töltési idő: 2 óra,
- továbbfejlesztett memória: 30 napnyi adattárolás,
- nagy felbontású színes LCD kijelző,
- érintésre érzékeny gombok,
- rezgőmotor.



4. ábra: Két részes eszköz jeladója [9]

A jeladó jellemzői:

- egy lépésben installálható,
- vízálló,
- zord környezeti viszonyokra tervezve,
- akkumulátor élettartam: 36 hónap,
- rongálás biztos csavarok,
- a szíjak és a kapcsok jelzik a rongálást elektronikusan is.

## 4 TAPASZTALATOK

### 4.1 Eszközigény

A büntetés-végrehajtási szervezet kezdetben 350 db egy részes távfelügyeleti eszközt szerzett be a reintegrációs őrizet végrehajtásához, valamint 100 db két részes eszközt a munkáltatás elektronikus távfelügyeletéhez. Miután a reintegrációs őrizet fokozatosan a Bv. szervezet napi feladatrendszerének részévé vált, ezt követően kezdődött meg a távfelügyeleti eszközök munkáltatási célú alkalmazásának előkészítése és megvalósítása.

Kezdetben reintegrációs célból csak egy részes eszközök kerültek a rendszerbe, míg a két részes eszközöket a munkáltatás során alkalmazták. Mivel a reintegrációs őrizetek száma, és az eszközökkel kapcsolatos tapasztalatok folyamatosan nőttek, a két részes eszközök is bekerültek a rendszerbe már a reintegrációs őrizet végrehajtására.

A terheltek száma folyamatosan nő, így az eszközök számát is ennek megfelelően szükséges növelni. A használatban lévő eszközök száma jelenleg:

- 345 darab egy részes, és 140 darab két részes az őrizetek, míg
- 40 darab két részes a munkáltatásban részt vevők számára.

### 4.2 A rendszer használata

A személyi állomány körében a rendszer beüzemelését át kellett gondolni, az oktatás tervezést igényelt. A rendszer dokumentációja és a pilot rendszerű oktatás azonban sikeresnek bizonyult. Az intézetek egymás közötti kommunikációja és a központi irányítás megfelelősége szintén segítette a rendszer sajátosságainak megismerését.

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz GPS alapon működik, nincs szükség az elítélt lakásában a házi őrizetnél alkalmazott készülék felszerelésére. A lakás alkalmasságának kritériuma a folyamatos 220 V-os áramellátás, valamint a telefonos térérő. Az elítélt eszközzel való felszerelését, illetve a két feltétel meglétének vizsgálatát a büntetés-végrehajtási intézetben az erre kiképzett személyi állományi tagja is el tudja végezni.

Az eszközök terheltekre történő felhelyezése, konfigurálása, alkalmazása problémamentesen zajlott.

A nyomkövető rendszer szoftvere kifejezetten a 3. fejezetben bemutatott eszközök monitorozó folyamataira tervezték. Célja a nyomkövetés, kommunikáció és térképezési lehetőségek, amely lehetővé teszi a rendszerkezelők számára az eszközök hatékony követését. Minden ellenőrzött személyhez egy nyomkövető egységet társít, amely valós időben, állandóan követi a helyzetét. Az eszköz elemi és feldolgozza a nyomkövetés adatait, ezeket továbbadja az ellenőrző központnak.

A rendszer rendeltetészerű működéséhez néhány alapvető feladatot el kell végezni. A kijelölt fogvatartott személyi adatainak feltöltése után összerendeljük a rá tett eszközzel. Ekkor a szoftver az eszköz alapján már beazonosítja a terheltet. A zónákat meg kell határozni terheltek (lásd 5. ábra), amely azt jelenti, hogy a térképen be kell jelölni, hogy hol mozoghat az eszköz, ha ezen kívül érzékeli a rendszer, akkor zónasértést jelez.



5. ábra: Zóna bejelölése a térképen

A távfelügyeleti eszköz nem rendeltetésszerű működésére, és a meghatározott magatartási szabályok megszegésére vonatkozó jelzések azonnali kivizsgálása a területileg illetékes személyi állományi tag kötelezettsége. A technikai rendszert kezelő folyamatosan figyeli a beérkező jelzéseket, amennyiben rendellenességet tapasztal, arra haladéktalanul intézkedik.

A zóna sértés esetén, amennyiben az időtartama hosszabb, mint 1 perc, a technikai rendszer kezelője értesíti a munkáltatás biztonsági felelőst, illetve reintegrációs őrizetes esetében fel kell hívni a terheltet.

A távfelügyeleti rendszerben történt meghibásodásokat – rendszer leállás, programhiba, stb. – jelenteni kell a középírányító szerv felé is. A hibabejelentést telefonon, illetve e-mailben is meg kell tenni a rendszert üzemeltető felé.

A távfelügyeleti rendszer központi meghibásodása esetén - egyéb felsőbb intézkedés kiadásáig – a meghibásodás elhárításáig biztosítani kell a kapcsolattartást a munkáltatás biztonsági felelős személlyel, illetve a reintegrációs őrizetessel.

#### 4.3 A rendszer, mint biztonsági felügyelet

Hiba érzékelés, vagy nem megfelelő működés esetén a rendszer jelez. A zóna megsértése esetén, a terhelt kilépett a számára előírt mozgástérből, vagyis ott van, ahol jelenleg nem tartózkodhatna.

Az eszköz megrongálódása esetén, az egy részes egység szíját kinyitották, megrongálták vagy elválták.

Ha az egy részes eszköz GPS egység legalább 5 perce nem kapott GPS jelet, vagy 10 egymást követő percben mozgásban volt GPS jel nélkül. A terhelt azonnal értesítést kap (eszköze rezgő riasztást ad számára), és a szabad ég alá kell mennie, hogy újra legyen GPS jele. Alapértelmezetten a terheltnek 10 perc türelmi ideje van, hogy ezt az utasítást végrehajtsa, mielőtt az állapot riasztásnak minősül.

A nyomkövető egység nem fogadta a bejelentkezési hívását. Alapértelmezetten a rendszer 30 perc türelmi időt biztosít, mielőtt a nem fogadott hívást kihágásnak minősítene. Amennyiben az eszközbe helyezett SIM kártyát hívva nincs tárcsahang, illetve a hívás átirányításra kerül hangpostára, vagy üzenet értesíti arról, hogy a szám nem elérhető, a nyomkövető olyan területen tartózkodik, ahol nem megfelelő a térerő.

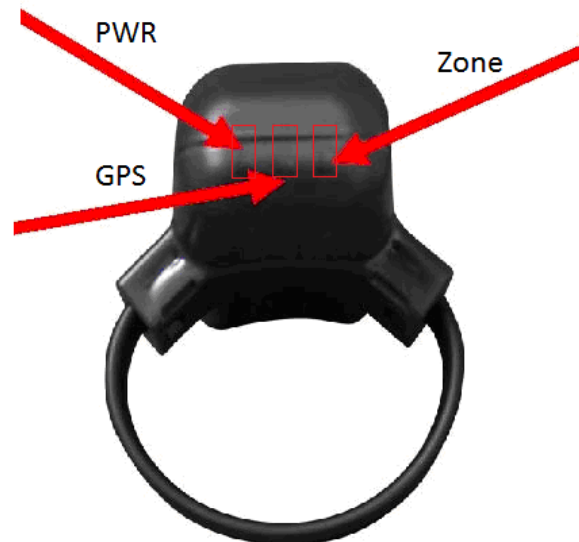
A rendszer sok más esetben jelez, amely nem minősül problémának, ilyen pl. a nyomkövető áramellátáshoz csatlakoztatása, leválasztása, vagy ha nincs kommunikáció a nyomkövető és a szerver között, illetve a kapcsolat helyreállása.

A fenti események színekkel vannak ellátva a jelzés minősítésétől függően. A vészjelzést a kék szín jelöli, ezek az esetek aggodalomra adnak okot és időben kezelni kell őket. Ezeket az eseményeket a nyomkövető egység hozza létre és az időpontok a terhelt helyi idejéhez igazodnak.

A fekete színű jelzéseket az elektronikus ellenőrző rendszer hozza létre és az esemény a rendszer helyi idejéhez igazodó időpontot mutat. A vörös a szabálysértést, áthágást jelöli, ezek az események aggodalomra adnak okot és azonnal kezelni kell őket. Ezeket az eseményeket is a nyomkövető egység hozza létre. A szürke jelzés, cselekedet, állapotváltozás, ami nem problémát jelöl.

Az eszköz aktuális állapotát színes LED-ek jelzik (lásd: 6. ábra):

- a zöld megfelelő állapotot jelent,
- a vörös áthágást, szabálysértést jelöl,
- a sárga szabálysértést, amely engedélyezett időn belül történt.



6. ábra: LED jelzések

A LED-ek az alábbiakról adnak információt:

- PWR: az egység akkumulátorának töltöttségét,
- GPS: a GPS vétel állapotát,
- ZONE: a zónák megsértését jelzi.

A rendszer megismerése után, használata könnyű, segíti a hibák kiszűrését, és azzal együtt kezelését.

#### 4.4 Reintegrációs őrizet

A reintegrációs őrizet az elítélt által megjelölt lakóingatlanban kerül végrehajtásra. A személyes szabadságot csak korlátozza, ezáltal megvalósítható a büntetés-végrehajtás célja, miszerint a fogvatartottnak segít a szabadulása utáni társadalmi visszailleszkedésben. Az elítéltnak a büntetés végrehajtásának ellenőrzésére szolgáló, testéhez rögzített elektronikus nyomkövető eszközt visel. A társadalmi visszailleszkedés ilyen módon

fokozatosan valósul meg. A szabadságvesztés és az önálló életvitel közé belép egy olyan időszak, ahol ugyan a börtön falain kívül, de mégis felügyelet alatt éli mindennapjait. A fogvatartott biztosíthatja önálló megélhetését, dolgozhat, újraépítheti kapcsolatait. Az elítéltek élnek a törvény adta lehetőségekkel és a szervezettel együttműködnek.

Azonban, ha a megjelölt helyet, illetve a mozgási területet az elítélt elhagyja, az riasztás formájában azonnal a hatóságok tudomására jut. A kiszabott ítélet ilyen módon történő végrehajtása egyértelmű és jelentős kedvezmény a Bv. intézetekben töltött szabadságvesztéshez képest. Ebből is látszik, hogy az elítélteknek és a büntetés-végrehajtásnak is kedvez az eszköz használata. [10] [11]

#### 4.5 Munkáltatás

A fogvatartott a büntetés-végrehajtási intézet területén és azon kívül is foglalkoztatásban, munkáltatásban vesz részt. Az elítéltek intézetek épületein kívüli mozgásának nyomon követése érdekében az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása tökéletes.

A munkáltatás során használt eszközökre, az intézetek részéről pozitív visszajelzés érkezett, valamennyien alkalmasnak ítélték az eszközt a munkáltatás elektronikus ellenőrzésére. Az eszközzel nyomon követhető a fogvatartott helye. A dolgozó elítéltek együttműködőek, az eszközökre vigyáznak, probléma esetén azt jelzik a felügyeletnek. Az eszköz bevezetése óta a munkáltatási létszámot emelni tudták, és ezzel egyidejűleg a felügyeletet csökkenteni.

### 5 A RENDSZER KITERJESZTÉSE

Az eszközök alkalmazása beépült az intézet napi munkafolyamataiba. Az így keletkezett feladatok folyamata ma már rugalmasan illeszkedik a napirendbe.

Jelenleg közel ötszáz fogvatartott van reintegrációs őrizetben, ami azt jelenti, hogy az elítélt a büntetés-végrehajtási bíró által kijelölt - tartózkodási helyéül szolgáló – lakásban tartózkodik. A szervezet számára az egy nap elektronikus őrizet költsége alacsonyabb, mint az egy börtönben töltött nap költsége. A fenti szám azt is magával vonzza, hogy ennyivel kevesebb a fogvatartotti létszám, az az intézetek túlszűfolttsága az eszköz bevezetésével csökkent. [12] A rendszer támogatja a rehabilitációs elképzeléseket is, miszerint ez a fajta szabadság elvonás csökkentheti a visszaesők számát. A börtön falain kívüli tartózkodásnak pozitív pszichológiai hatása van.

A Bv. törvény alapján az elítéltek intézeten kívüli mozgásának nyomon követése érdekében elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazható:

- az elítélt Bv. intézet területén kívül történő foglalkoztatása,
- a nem a büntetés-végrehajtási szervezet kezelésében lévő egészségügyi intézményben elhelyezett elítélt őrzése, felügyelete,
- a súlyos beteg közeli hozzátartozóját meglátogató elítélt felügyelete,
- a közeli hozzátartozója temetésén részt vevő elítélt felügyelete,
- csoportos kimaradás felügyelete esetén. [3]

Az elektronikus nyomkövető eszközök még nem minden esetben terjedtek el a törvény adta lehetőségek

terén. Elsősorban az eszközökkel szembeni tapasztalat hiányzott, amely most már rendelkezésre áll. A nyomkövetők számának növelése után azonban a fenti lehetőségekre is hasznos a kiterjesztés.

További esetekben is kihasználható az eszköz használatának lehetősége, ami mind a szervezet, mind a fogvatartotti állomány számára kedvezően hatna. Véleményem szerint alkalmazható a távfelügyeleti rendszer az elítélt:

- az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása során az eltávozás elrendelése,
- külkórházi kezelés esetén a kórházba történő kihelyezése,
- eseti jelleggel engedélyezett - az elítélt meghatározott célból történő – eltávozása,
- a jutalomból engedélyezett eltávozása, kimaradása,
- szabadságvesztés félbeszakítás,
- látogató intézeten kívül fogadása, vagy akár
- egyedi reintegrációs programok (pl.: börtönszínházi találkozó, zárándoklat, istentisztelet látogatása) során.

A rendszer bevezetése segíti a börtönök napi munkáját. Ahhoz, hogy a rendszert további tevékenységekre, esetekre is kiterjesszük célszerű egy új - rendőrségtől független - a büntetés-végrehajtás kezelésében lévő rendszer kiépítése, illetve a rendelkezésre álló eszköz számának az igényeknek megfelelő növelése. Véleményünk szerint a távfelügyeleti rendszer további bővítése, kiterjesztése indokolt.

### KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönjük Dr. Sebestyén Attila tanácsait és lektori munkáját, illetve Prisznyák Szabolcsnak a rendelkezésre bocsátott információkat.

### IRODALOMJEGYZÉK

- [1] A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 26/2015. (III.31.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatának kiadásáról
- [2] 16/2014. IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól 2014. december 19.
- [3] 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról 2013. 12. 23.
- [4] Zsaru magazin: <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsaru-magazin/biztosabb-a-hazi-orizet-labbilincsel>, 2018.08.21.
- [5] 55/2014. BM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, a rendbírás helyébe lépő elzárás, az előzetes letartóztatás és a szabálysértési elzárás végrehajtását foganatosító büntetés-végrehajtási intézetek kijelölésének szabályairól 2014. december 5.
- [6] 3M Elektronikus Monitoring: 3M Elektronikus megfigyelőrendszer bemutatása, prezentáció 2016.
- [7] 10/2015. (III. 30.) BM rendelet az elektronikus távfelügyeleti eszköz működését biztosító rendszer létesítésének és üzemeltetésének, az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazásának, továbbá a büntetés-végrehajtási szervezet, valamint a rendőri szerv ezzel kapcsolatos feladatának részletes szabályairól 2015. március 30.
- [8] 3M Elektronikus Monitoring: ITrack GPS/RF Elektronikus házi őrzeti rendszer – Eszközök, prezentáció 2016.
- [9] 3M Elektronikus Monitoring: 2darabos GPS nyomkövető rendszer, prezentáció 2016.
- [10] Bogotyén R.: A zsűfolttság csökkentésének útjai a börtönépítésen túl. Börtönügyi Szemle 2015/1. szám
- [11] Pallo J. – Töröcsik B.: A magyar büntetés-végrehajtás szabályozási környezete az európai elvárások tükrében (2. rész), Börtönügyi Szemle 2011/3. szám
- [12] Dr. Than A.: Elektronikus mozgáskövető eszköz alkalmazása a büntető igazságszolgáltatás során Magyarországon és Európában, PhD értekezés, Pécs, 2016.